

Επισκόπηση του ευρωπαϊκού πλαισίου ESG

Του ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΚΟΥΛΟΡΙΔΑ

Από φέτος εκκινεί για κάποιες εκ των εισηγμένων εταιρειών η συμμόρφωση με το νέο ευρωπαϊκό πλαίσιο ESG, ενώ για τον χρηματοπιστωτικό τομέα μέρος αυτού εφαρμόζεται ήδη. Πρόκειται για ένα πλέγμα τεσσάρων κυρίως διαφορετικών ενωσιακών νομοθετημάτων που συμπλέκονται μεταξύ τους και αφορούν τις υποχρεώσεις εποπτευόμενων φορέων της αγοράς και εισηγμένων εταιρειών σε σχέση με θέματα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και ανθρώπινα δικαιώματα και παράγοντες διακυβέρνησης (συνολικά «αιεφόρα ανάπτυξη» - «βιωσιμότητα»). Η ενωσιακή αυτή πρωτοβουλία εκκινεί από την ανάγκη ότι ο χρηματοπιστωτικός τομέας κατά τη χρηματοδότηση εταιρειών, αλλά και οι εταιρείες κατά τη δραστηριοποίησή τους θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους, όχι μόνο την απόδοση αλλά και παράγοντες περιβαλλοντικούς, κοινωνικούς και διακυβέρνησης.

Συνοπτικά, με τον ευρωπαϊκό κανονισμό 2019/2088 περί γνωστοποιήσεων αειφορίας στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών (SFDR) προβλέφθηκαν για τις τράπεζες, επενδυτικές εταιρείες και διαχειριστές κεφαλαίων που συμβουλευθούν επενδυτές ή διαχειρίζονται προϊόντα με περιβαλλοντικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά (ESG) μια σειρά από οργανωτικές υποχρεώσεις αξιολόγησης και υποχρεώσεις ενημέρωσης.

Ωστόσο, για τον σκοπό αξιολόγησης των χρηματοπιστωτικών προϊόντων ως προϊόντων αειφόρου ανάπτυξης - βιωσιμότητας απαιτείται περισσότερη πληροφορία από τους εκδότες αυτών. Στο πλαίσιο αυτό η οδηγία 2022/2464 για την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας (CSRD) προβλέπει την έκδοση μιας έκθεσης βιωσιμότητας για θέματα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και ανθρώπινα δικαιώματα και παράγοντες διακυβέρνησης. Η έκθεση αυτή προβλέπεται να συντάσσεται και να δημοσιοποιείται για λόγους συγκρισιμότητας και τυποποίησης σε εξεργάσιμη μορφή και με βάση ειδικά τεχνικά πρότυπα (περίπου 47) κατά τα διεθνή λογιστικά πρότυπα. Η δημοσιοποίηση των πληροφοριών γίνεται με βάση τη σημαντικότητα, για όλη την αλυσίδα αξίας, η οποία περιλαμβάνει σημαντικούς προμηθευτές, πελάτες και συνεργάτες. Η ση-

Το πιο αμφιλεγόμενο σημείο του νέου πλαισίου είναι η επιδίωξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να εισαγάγει υποχρεώσεις συμμόρφωσης και οργανωτικής επάρκειας σε όλο το μήκος της αλυσίδας αξίας για τις περισσότερες μεγάλες εισηγμένες εταιρείες, που κατατείνουν στην υποχρέωση για τη λήψη μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος, των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Για να αποφευχθεί το λεγόμενο πράσινο ξέπλυμα εισάγεται ένα συνεκτικό πλαίσιο ορισμών και περιγραφής των χαρακτηριστικών που αντιστοιχούν σε κάθε κατηγορία.

ότητας της εταιρείας στο περιβάλλον και έξωθεν, δηλαδή οι επιπτώσεις ζητημάτων βιωσιμότητας στη χρηματοοικονομική κατάσταση της εταιρείας. Τέλος, η έκθεση βιωσιμότητας ελέγχεται και επαληθεύεται από ορκωτό ελεγκτή ή πιστοποιημένο τρίτο φορέα. Το εύρος του χρόνου υλοποίησης των υποχρεώσεων αυτών εκτείνεται από φέτος έως και το 2028 για τις μικρότερες εισηγμένες εταιρείες και το 2029 για τις εταιρείες τρίτων χωρών. Η ανωτέρω οδηγία αναμένεται εντός του 2024 να ενσωματωθεί και στην ελληνική νομοθεσία.

Για να αποφευχθεί ωστόσο το λεγόμενο πράσινο ξέπλυμα, δηλαδή η προώθηση δράσεων και χρηματοοικονομικών προϊόντων ως πράσινων (αιεφόρων και βιώσιμων) ενώ δεν είναι, εισάγεται ένα συνεκτικό πλαίσιο ορισμών και περιγραφής των χαρακτη-

θέσηση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και για την τροποποίηση του κανονισμού (E.E.) 2019/2088 (EU taxonomy regulation), ο οποίος καθορίζει με αυστηρό τρόπο τα χαρακτηριστικά των βιώσιμων επενδύσεων, καθώς και τα κριτήρια αειφορίας.

Ωστόσο, το πιο αμφιλεγόμενο σημείο του νέου πλαισίου είναι η επιδίωξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να εισαγάγει υποχρεώσεις συμμόρφωσης και οργανωτικής επάρκειας σε όλο το μήκος της αλυσίδας αξίας για τις περισσότερες μεγάλες εισηγμένες εταιρείες, που κατατείνουν στην υποχρέωση για τη λήψη μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος, των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μέσω του σχεδίου οδηγίας για την εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα (CS3D) η οποία αναμένεται να ψηφιστεί τον Ιούνιο. Μολονότι η νέα έκδοση που ενέκρινε το συμβούλιο φαίνεται να καλύπτει μικρότερο εύρος εταιρειών και ομίλων που εμπίπτουν άμεσα στο πεδίο εφαρμογής των ρυθμίσεων, η υποχρέωση για συμμόρφωση σε όλη την αλυσίδα αξίας θα καταλαμβάνει έμμεσα και μικρότερες εταιρείες.

Πέρα όμως από τα προφανή οφέλη για το περιβάλλον και την κοινωνία μιας τέτοιας στροφής προς ένα μοντέλο βιώσιμου επι-

αποτελούν αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οπότε και η δράση της περιορίζεται από την αρχή της επικουρικότητας. Επίσης, η ρύθμιση θεμάτων περιβάλλοντος και κοινωνικών ζητημάτων σε επίπεδο ιδιωτικής δράσης και η μετάθεση της πρωτοβουλίας στον ιδιωτικό τομέα οδηγεί αναγκαία σε μια αποδημοσιοποίηση των σχετικών πολιτικών δράσης και έλλειψη δημοκρατικής νομιμοποίησης των τελικών επιλογών που χρηματοδοτούνται.

Πολλά επίσης ζητήματα εγείρονται γύρω από το θέμα του ανταγωνισμού. Θα είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση σε θέση να επιβάλει το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο και σε αλλοδαπούς ομίλους ή θα καταστήσει τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις λιγότερο ανταγωνιστικές; Ήδη τα μηνύματα από την αγορά των ΗΠΑ, ειδικά αν επικρατήσουν οι Ρεπουμπλικανοί, είναι δυσοίωνα. Επίσης, χιλιάδες μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα κληθούν, ως τμήμα της αλυσίδας αξίας μεγαλύτερων επιχειρήσεων, να συμμορφωθούν με τις υποχρεώσεις που αυτές θα τις μετακυλίσουν. Ποιος θα επιμνησθεί αυτό το κόστος και πόσο έτοιμοι είμαστε να τις υποστηρίξουμε; Ποιος μπορεί να αποκλείσει, συνέπεια της εφαρμογής αυτών των ρυθμίσεων, περισσότερες εξόδους εταιρειών από τα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια ή το λεγόμενο forum shopping κατά την ίδρυση νέων εταιρειών και αποφυγή της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως έδρας νέων εταιρειών;

Κάθε πολιτική που εμφορείται από χαρακτήρα υποχρεωτικότητας είναι επιτυχημένη μόνο αν το όφελος από την εφαρμογή της είναι μεγαλύτερο από το κόστος συμμόρφωσης. Αν θέλουμε λοιπόν να επιτύχει αυτή η πρωτοβουλία για ένα πιο βιώσιμο επιχειρείν, θα πρέπει να είμαστε σε θέση να χαρτογραφήσουμε, να προετοιμαστούμε και να διαχειριστούμε αποτελεσματικά τους κινδύνους, το κόστος και τα βάρη για όλες τις επιχειρήσεις που αυτό συνεπάγεται. Άλλως θα είναι δυστυχώς μια διοικητική αποτυχία μιας γραφειοκρατικής Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά το ατυχές πρότυπο της ιπτάμενης Λαπούτα από τα ταξίδια του Γκιούλιβερ.

Ο κ. Αθανάσιος Κουλορίδας είναι επίκουρος καθηγητής Δικαίου